

Чотири найпоширеніші речовини, які ворог може використати

Зарин ..... Хлор

Ця смертельна, нерво-паралітична речовина не має вираженого запаху чи кольору. Вражає людину, якщо потрапить на її шкіру або ж якщо вона вдихне її випари.

Якщо людина вдихнула пари газу, симптоми з'являються через кілька секунд. І через кілька хвилин / годин, якщо це була рідка форма зарину.

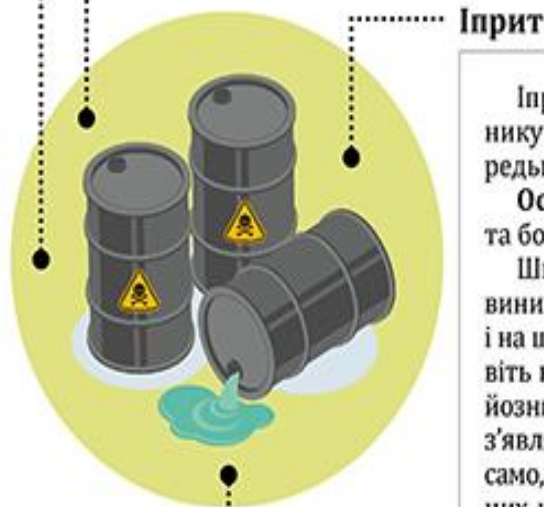
Ознаки отруєння: сльозотеча, звужені зіниці, біль в очах, порушення зору; сильне слиновиділення та пітливість; кашель і пришвидшене дихання; діарея, нудота / блювання / біль у животі; посилене сечовиділення; сплутаність свідомості, запаморочення; слабкість, головний біль; сповільнене або пришвидшене серцебиття; знижений або підвищений артеріальний тиск.

Хлор — отруйний газ, який має жовтувато-зелений колір. Основні шляхи атаки хлором:

- розпилення в закритому приміщенні, на вулиці;
- зараження води.

Головний шлях ураження — вдихання парів хлору.

Ознаки отруєння: різкий біль за грудиною, сухий кашель, блювання, задуха, порушення координації рухів, сльозотеча.

Іприт

Іприту притаманні запахи часнику чи цибулі, іноді гірчиці або редьки.

Основний симптом — великі та болісні пухирі на шкірі.

Шкірно-нарівні отруйні речовини однаково згубно впливають і на шкіру, і на органи дихання, і навіть на органи травлення. При серйозних отруєннях пухирі на шкірі з'являються через 6—8 годин, так само, як і пошкодження в дихальних шляхах — аж до крововиливу і набряку легень.

Іприт руйнує клітини через кілька хвилин після контакту. Через кілька годин після ураження почнуть з'являтися: біль; сильне слиновиділення; діарея; блювання; звуження зіниць; сльозотеча.

..... Ціанід

Ціанід, або синильну кислоту, можуть використовувати як газ або спрей. Цією речовиною можуть забруднити і воду, і їжу.

Перші симптоми отруєння: відчуття запаморочення; нудота, блювання; відчуття задухи; відчуття тривоги; пришвидшене дихання; відчуття скованості в ділянці шиї; проблеми з диханням; спазм м'язів, кома тощо.

Симптоми і навіть смерть можуть проявитися і через кілька хвилин після контакту з речовиною, і через кілька годин чи днів.

Як підготуватися та діяти

Як підготуватися до хімічної атаки

Не нехуйте сигнали повітряної тривоги.
Слухайте місцеве радіо, воно має повідомити про хімічну тривогу.
Не пересувайтеся відкритою місцевістю після сповіщення про хімічну тривогу.
Щільно зачиніть вікна й ущільніть двері від протягів.
Підготуйте запас питної води: наберіть воду в герметичні ємності, підготуйте найпростіші засоби санітарної обробки, наприклад мильний розчин для оброблення рук.
Упакуйте в герметичні пакети та складіть у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни й одягу, запас консервованих продуктів на дві-три доби.

Як діяти за раптового виникнення хімічної небезпеки

Уникайте паніки.
Надягніть засоби індивідуального захисту (ЗІЗ) органів дихання та найпростіші засоби захисту шкіри.
Якщо є змога, негайно залиште зону хімічного забруднення.
Перед виходом із будинку вимкніть джерела електро-, водо- й газопостачання, візьміть речі, надягніть засоби захисту.
Якщо ЗІЗ немає і вийти з району аварії неможливо, залишайтеся в приміщенні та негайно й надійно герметизуйте його. Зменште можливість проникнення небезпечних хімічних речовин у приміщення:
– щільно зачиніть вікна та двері, димоходи, вентиляційні люки;
– заклейте щілини в рамах вікон і дверей;
– вимкніть джерела газо- та електропостачання.
Чекайте повідомлень від органів влади з питань надзвичайних ситуацій.

Де сховатися від аміаку й хлору

Аміак — легкий. До верхніх поверхів він дійде дуже швидко, бо піднімається вгору. Від нього можете сховатися у підвалах.
Хлор — важкий. Він одразу потече вниз, у підвали, та отруїть усіх, хто там сховався. Але хлор не підніметься вгору, тож від нього можете сховатися на пагорбах, на даху, на верхніх поверхах тощо.

Як діяти після того, як хімічна небезпека минула

Коли отримали сигнал про закінчення хімічної небезпеки або за сприятливої зміни вітру після виходу із зони забруднення:
– відчиніть вікна й двері, провітріть приміщення;
– змініть верхній одяг;
– прийміть душ або вимийте відкриті частини тіла з милом;
– уникайте будь-яких фізичних навантажень;
– промийте продукти харчування слабким 2%-вим мильно-содовим розчином.

Як надати допомогу потерпілому

Хлор

Cl

Хлор — отруйна речовина. У чистому вигляді це зеленувато-жовтий газ із різким запахом, але під час випаровування в повітря рідкий хлор утворює з водяним паром білий туман. Хлор важчий за повітря. Має специфічний запах звичайної хлорки.

Які ознаки отруєння. Під час вдихання парів хлору виникає ураження легень із набряком киснево-поглинальних альвеол. Ці альвеоли під час кашлю можуть розірватися з виділенням мокроті з кров'ю, внаслідок чого людина помирає від нестачі кисню.

Як допомогти.

1. Надягніть протигаз і виведіть потерпілого із зони зараження.
2. Робити штучне дихання не можна, у тяжких випадках застосуйте кисневу інгаляцію.
3. Забезпечте потерпілому повний спокій. Щоб зменшити подразнення, дайте йому вдихати пари нашатирного спирту.
4. Промийте шкіру, рот, ніс 2%-вим розчином питної соди або водою.

Аміак

NH₃

Аміак не має кольору, легший за повітря, тому швидко піднімається вгору. Для захисту від цієї токсичної речовини щільно зачиніть вікна й двері, завісьте віконні та дверні пройми тканиною, змоченою в лимонній кислоті або слабкому розчині оцту. У помешканні пройдіть до ванної кімнати та ввімкніть душ на мілке розпилення — вода поглинає аміак із повітря.

Не вмикайте вентиляцію. Вона витягує чисте повітря та затягує забруднене.

Різкий запах аміаку нагадує нашатирний спирт. Якщо відчули такий запах, дихайте через зволожену марлеву пов'язку, змочену розчином оцтової або лимонної кислоти.

Які ознаки отруєння:

- нежить, кашель, важке дихання, задуха;
- підвищене серцевиття, порушена частота пульсу;
- при контакті з рідким аміаком виникає

відмороження, можливий опік із пухирями, виразки.

Як допомогти:

1. Винесіть потерпілого на свіже повітря.
2. Дайте подихати зволеним повітрям — теплими водяними парами 10%-вого розчину ментолу в хлороформі.
3. Шкіру та очі промивайте водою або 2%-вим розчином борної кислоти щонайменше 15 хв;
4. В очі закрапайте по дві-три краплі 30%-вого альбуциду, ніс змастіть оливковою чи вазеліновою олією.
5. Дайте потерпілому теплого молока з мінеральною водою «Боржомі» або харчовою содою.
6. У разі спазму голосових щілин зігрійте ділянку шиї, зробіть теплі ванночки, інгаляцію.
7. Якщо уражена шкіра, обмийте її чистою водою, зробіть примочки з 5%-вого розчину оцтової, лимонної або соляної кислоти.

Фосфор

P

Білий фосфор спричиняє тяжкі опіки, аж до кісток і кісткового мозку. Це самозаймиста речовина при контакті з киснем. Коли фосфор потрапляє на шкіру або одяг, він прилипає до них і продовжує горіти.

Як дізнатися, що бомба — фосфорна

Під час вибуху вночі фосфорний заряд помітно світиться. Удень дію цього заряду можна відрізнити від інших боеприпасів через густий їдкий білий дим та яскраві іскри, які розлітаються під час вибуху.

Як допомогти:

1. Не торкайтеся руками частинок фосфору на шкірі або на одязі.
2. Якщо є змога, занурте пошкоджену частину тіла у воду. Рясно поливайте або змочуйте водою шкіру та одяг там, де є краплі фосфору.
3. Обережно зніміть одяг, ліпше просто у воді або продовжуючи поливати водою. Використовуйте пінцет або щось, чим можна зняти фосфор і обпалені частини одягу.

4. Обробіть рану содовим розчином: одна чайна ложка на одну склянку води.

5. Накладіть вологу пов'язку на рану, бажано змочену содовим розчином.

6. У жодному разі не використовуйте вату та перекис водню. Коли перекис розпадається, утворюється вода та кисень. Кисень спричиняє загоряння фосфору.

7. Якщо потерпілий у свідомості, дайте йому будь-яке знеболювальне, фенобарбітал, корвалол. Оскільки рахувати краплі не буде часу — половину чайної ложки. Також можна дати гідазенам або феназенам — одну таблетку.

8. Якщо потерпілий отруївся парами фосфорного з'єднання, дайте йому будь-який сорбент: активоване вугілля, ентеросорбент, харчова глина, атоксил, ентеросгель.

9. Потерпілий має пити багато води, бажано лужні рідини. Можна молоко чи лужну воду без газу.

